

Challenge Utrecht schoon!

Doe een cleanup met je klas!

In het kort

De leerlingen gaan in groepjes zwerfafval tellen en opruimen op een locatie in Utrecht. Daarbij focussen ze op een bepaalde soort zwerfafval, zoals lachgaspatronen. Na de opruimactie maken ze een plan om dit zwerfafval te voorkomen. Ze presenteren het plan met een filmpje.

Onderdelen

- klassikale digibordles in PowerPoint
- printbaar invulbaar werkblad met bijlagen voor de leerlingen (PDF)

Tijdsduur

2 tot 3 lesuren

- klassikale digibordles: 30 minuten
- opruimen zwerfafval: 1 lesuur
- plan maken en filmpje maken 1-2 lesuren

Sluit aan bij de vakken

Aardrijkskunde, biologie, maatschappijleer, Nederlands, wiskunde, ckv.

Sluit aan bij de kerndoelen

Nederlands

5. De leerling leert in schriftelijke en digitale bronnen informatie te zoeken, te ordenen en te beoordelen op waarde voor hemzelf en anderen.
6. De leerling leert deel te nemen aan overleg, planning en discussie in een groep.

Rekenen en wiskunde

27. De leerling leert gegevens systematisch te beschrijven, ordenen en visualiseren, en leert gegevens, representaties en conclusies kritisch te beoordelen.

Mens en Natuur

31. De leerling leert onder andere door praktisch werk kennis te verwerven over en inzicht te verkrijgen in processen uit de levende en niet-levende natuur en hun relatie met omgeving en milieu.

Mens en maatschappij

38. De leerling leert een eenvoudig onderzoek uit te voeren naar een actueel maatschappelijk verschijnsel en de uitkomsten daarvan te presenteren.
42. De leerling leert in eigen ervaringen en in de eigen omgeving effecten te herkennen van keuzes op het gebied van werk en zorg, wonen en recreëren, consumeren en budgetteren, verkeer en milieu.

Kunst en cultuur

51. De leerling leert met behulp van visuele of auditieve middelen verslag te doen van deelname aan kunstzinnige activiteiten, als toeschouwer en als deelnemer.

Leerdoelen

- De leerlingen worden zich bewust door de cleanup hoeveel en wat voor zwerfafval er in hun omgeving voorkomt.
- De leerlingen doen ervaring op met veldwerk en onderzoeksvaardigheden.
- De leerlingen leren samenwerken en oplossingsgericht denken over het thema zwerfafval.
- De leerlingen oefenen om hun oplossing op overtuigende en aantrekkelijke wijze te presenteren.
- Bij gebruik van de app Litterati: de leerlingen trainen hun digitale geletterdheid en ze doen ervaring op met Citizen Science.

Vorbereiding

- Zorg voor opruimmaterialen: vuilniszakken, afvalgrijpers en hesjes zijn te leen bij de gemeente, via e-mail: samenschoon@utrecht.nl. Gebruik eventueel handschoenen (geen wegwerp!).
- Zoek met de leerlingen geschikte locaties uit en regel vervoer. Instrueer de leerlingen bijvoorbeeld dat ze op de fiets naar school moeten komen.
- Print de turflijsten.
- Verdeel de klas in groepjes van 4-6 personen.
- Bij gebruik van de app Litterati: installeer de app via www.litterati.org of download deze in de App-store of Google Play.

Bekijk dit filmpje met uitleg over het maken van foto's en taggen van items in Litterati:

<https://youtu.be/4cKebd0YPAQ>

Bronnen

Interessante websites:

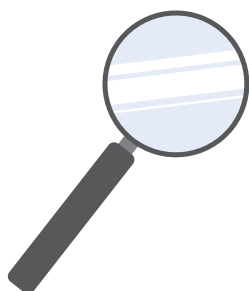
- www.utrecht.nl/zwerfafval
- Wandelen en plasticrapen in Utrecht: www.plandelen.nl
- Litterati: www.litterati.org
- Trash Hunters: www.plasticsoupfoundation.org/wat-wij-doen/zwerfafval/opruimen
- www.worldcleanupday.nl
- www.supportervanschoon.nl/utrecht

Filmpjes

- Zwerfinator: cursus #zwerfie voor dummies: www.zwerfinator.nl/zwerfie-voor-dummies
- Dolores Leeuwin als supporter van schoon: <https://youtu.be/TiMOBjojNHQ>
- Utrechtse lachgaspatronen worden kunstwerk: <https://youtu.be/9lzzK8SJ58c>
- Rotterdamse lachgaspatronen- en ballonnenraper: <https://youtu.be/Jy7349mJpas>
- Kunstwerk walvis: <https://youtu.be/55J48EUa3-0>
- Statiegeld op peuken: www.rtlnieuws.nl/editien/laatste-videos-editien/video/4815221/statiegeld-op-peuken
- Keep It Clean – Vlieg mee met Harry: <https://youtu.be/gDRza6bQZ08>
- Welke bevolkingsgroepen veroorzaken zwerfafval? <https://youtu.be/JvCysaBWT4c>
- World Cleanup Day Aftermovie <https://youtu.be/OPI1oYiJ1LI>

Lesuitvoering

Lestips en antwoorden bij het stappenplan:

Stap 1:

Laat de leerlingen zelf bronnen zoeken om de vragen te beantwoorden.

Antwoorden:

Vraag 1:

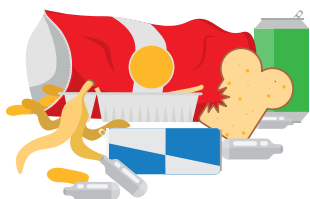
Welke problemen levert zwerfafval in Utrecht op? Kost geld om het op te ruimen, trekt ongedierte aan, stinkt/ziet er vies uit, dieren eten ervan, komt in het water terecht, als er al vuil ligt, gooien mensen vaker rotzooi op straat.

Vraag 2:

Op welke plekken kom je veel zwerfafval tegen? In parken, bij stations, drukke straten, parkeerterreinen, bij winkels/supermarkten, bij scholen, naast fietspaden, af- en opritten snelweg, hangplekken, anonieme parkeerplaatsen/hoekjes, plekken waar gerecreëerd wordt.

Vraag 3:

Welke soorten zwerfafval kom je veel tegen? Verpakkingen van voedsel, flesjes en blikjes, peuken, sigarettenpakjes, lachgaspatronen, ballonnen, etc.

Stap 2:

Laat de leerlingen een bepaalde zwerfafvalsoort kiezen waarvoor ze oplossingen gaan bedenken. Zorg ervoor dat de groepjes verschillende dingen kiezen.

Stap 3:

Help de leerlingen bij het SMART formuleren van hun doelen voor de challenge. Een aantal voorbeelden:

- Ik verzamel met mijn groepje 3 zakken zwerfafval.
- Ik ga tellen hoeveel blikjes energiedrank er liggen van de school tot aan de supermarkt/het station/mijn huis.
- Ik zet 50 stuks zwerfafval op de foto met de app Litterati.
- Ik bedenk een plan waardoor het zwerfafval door lachgaspatronen in de wijk rondom school vermindert met 50%.

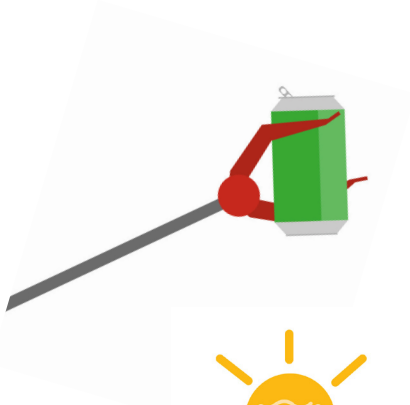
Uitleg Smart:

www.carrieretijger.nl/functioneren/management/leidinggeven/doelen-stellen/smart

Stap 4:

Geef de leerlingen feedback op hun plan van aanpak. Hebben ze gedacht aan alle benodigde materialen? Geef aan waar de leerlingen het verzamelde zwerfafval moeten laten.

Stap 5:

Spreek met de leerlingen af hoelang en waar zij gaan opruimen. Geef aan dat ze niet op gevaarlijke plekken in het verkeer moeten opruimen. En dat ze gebruik maken van opruimmaterialen, zoals vuilniszakken, afvalgrijpers, hesjes en eventueel handschoenen. Zorg ervoor dat ze foto's maken en filmen tijdens hun cleanup. Dit is nodig voor stap 7.

Stap 6:

De leerlingen kunnen voor het bedenken van oplossingen gebruik maken van (online) bronnen. Laat de leerlingen voor- en nadelen van hun oplossing bedenken en een inschatting van de kosten maken. Zo vergroot je de kans dat ze met haalbare oplossingen komen.

Stap 7:

Stimuleer de leerlingen om creatief aan de slag te gaan. Vraag eventueel hulp van een docent kv.

TIP:

Kijk hier voor een overzicht van geschikte apps voor het maken van stop-motion-filmpjes: <https://filmora.wondershare.com/video-editor/best-stop-motion-apps-ios-android.html>

Vanwege de privacywet (AVG) mogen er géén personen herkenbaar in beeld zijn, controleer de filmpjes van de leerlingen hierop.

De leerling of de docent plaatst het filmpje openbaar op YouTube met de hashtag #Utrechtschoon. Mail daarna de YouTube-link van het filmpje naar samenschoon@utrecht.nl.

Stap 8:

Bespreek klassikaal of de leerlingen hun doelen hebben behaald. Je kunt de filmpjes van alle groepjes samen bekijken en daarna evalueren.

- Wat hebben de leerlingen geleerd?
- Hoe interessant vonden zij de challenge?
- Wat voor oplossingen heeft de klas bedacht?
- Wat kunnen en gaan de leerlingen zelf doen aan dit probleem?

TIP: Houd de evaluatie heel concreet, bijvoorbeeld met een poster. Zo blijven alle leerlingen actief betrokken bij de evaluatie.

Filmtips: hoe maak je een AVG-proof filmpje?

Vanwege de privacywet (AVG) accepteert de gemeente Utrecht alleen filmpjes waarin geen mensen herkenbaar in beeld komen. Er mogen wél mensen te zien zijn in je filmpje, zolang ze maar niet direct herkenbaar zijn. Je zult dus creatief moeten zijn tijdens het filmen.

Tips:

- Film mensen van achteren.
- Film mensen van bovenaf.
- Film iemand die iets voor zijn gezicht houdt. Dus wel zichtbaar, maar niet herkenbaar.
- Zoom in op handen die iets aan het doen zijn.
- Zoom in op voeten die in beweging zijn.

Kijkt er toch iemand recht in de camera? Geen ramp. Dat knip je er tijdens het monteren gewoon uit.

Turflijst zwerfafval

Onderzoekslocatie: _____ Datum: _____

soort afval	stoep/straat	berm	in park of in de natuur	onder struiken
kauwgom				
plastic dop				
plastic zakje				
plastic flesje				
plastic voedselverpakking				
kleine stukjes plastic				
lachgaspatroon				
ballon				
sigarettenpeuk				
sigarettenpakje				
blikje energiedrank				
bierblikje				
kroonkurk (bierdopje)				
hygiënisch doekje				
servetje / zakdoekje				
plastic handschoen				
chipszak				
drinkpakje				
rietje				
krant				
folder				
mondkapje				
bananenschil				
appelklokhuis				
snoeppapier				
Vul zelf aan:				

Omgevingsfactoren

Omschrijf de omgeving, bijv. bij woningen, tankstation, park, winkelgebied, station:

Prullenbakken aanwezig: ja nee. Indien ja: hoeveel? _____

Prullenbakken: leeg vol?

Wat voor weer is het? _____